

**Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԵՎ ՄՈՍԿՎԱՅԻ ՌԻ
ՀԱՄԱՅՆ ՌՈՒՄԻՈ ՊԱՏՐԻԱՐԺ Ն.Ս. ԱԼԵԺՍԻ Բ-Ի
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՄԲ ՏԵՂԻ ՌԻՆԵՅԱՎ
ՎԵՐԱՄԱՐԲԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ
Ս. ԿԱՏԱՐԻՆԵ ԵԿԵՂԵՑՈՒ**

Մեր ժողովրդի հոգևոր վերաթնության բերկրառիթ սլացքով նոր ու սքանչելի փառարներ են օծվում ու վերասրբագործվում Մայր Հայրենիքում և սփյուռքում՝ դառնալով պարավարը հավատո ամրության և օրրանները ազգային-եկեղեցական կյանքի:

Այս շրջագծում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ Հայրապետը հուլիսի 11-15-ը այցելեց Ռուսաստանի Դաշնություն՝ Սանկտ Պետերբուրգ՝ նախագահելու Ս. Կաթարինե եկեղեցու վերասրբագործման արարողությունը և պսակելու Կրեմլի եկեղեցասեր հայերի իղձերը՝ իր առաքելության մեջ լիարժեք փեսներու Ս. Կաթարինե եկեղեցին: Նորին Սրբությունը նախապես հրավեր էր ուղղել նաև Համայն Ռուսիո Պարիսիարք Ալեքսի Բ-ին, ով սիրահոժար ընդունել էր հրավերը՝ համահայկական ջբեղ այդ հանդիսությանը հաղորդելով նաև համառուսական հնչելություն:

ՄԵԿՆՈՒՄ

Հուլիսի 11-ին, ժամը 9.40-ին, Վեհափառ Հայրապետը Երևանի «Զվարթնոց» օդանավակայանից մեկնեց Սանկտ Պետերբուրգ՝ ուղեկցությամբ Արարապյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ, Գերշ. Տ. Նավասարդ եպիսկոպոս Կճոյանի, գավազանակիր Տ. Արշակ արեղա Խաչատրյանի, Արժանապատիվ Տ. Վաչե քահանա Հայրապետյանի, ԳԱԱ փոխնախագահ, ակադեմիկոս Սերգեյ

Ի գնահատություն թանգարանի տնօրեն Միխայիլ Պիտրովսկու՝ հայ համայնքի նկատմամբ դրսևորած ջերմ վերաբերմունքի, Վեհափառ Հայրապետը մեծանուն հայագետին պարգևարաշխեց «Ս. Սահակ - Ս. Մեսրոպ» պատվո շքանշանը:

Այնուհետև թանգարանի տնօրենին ուղղված շնորհավորանքի և շնորհակալության խոսքում ի մասնավորի սուսաց.

«Այս պահին, երբ մենք կանգնած ենք հռչակավոր Հրմիտածի այս փառաշուք սրահում ներկայացված «Էքսիհածնի գանձերը» ցուցահանդեսի մասունքների և մասնավորապես այս պահին մեզ փոխանցված Սկևռայի մասնատուփում դարերի ի վեր պահպանված մասունքների առջև, Մեր և Մեր հավատացյալ զավակների ոգիները բերկրանքի ու ցնծության մեջ են թևածում: Այդ ուրախությանը արձագանքում է նաև Սանկտ Պետրերուրգի երկինքն իր պայծառ արևով: Արևի պայծառ շողերի հետ երկնքից օրհնություն է իջնում ...

... մասունքները, որ գտնվում էին Հրմիտածի սրահներում, իբրև ցուցադրության նմուշներ, վերադարձվում են Եկեղեցուն, որպեսզի հավատացյալ ժողովրդին սփռեն իրենց օրհնությունը:

Ինչպես ասվում է, «Կաղերը պիտի քային այս մասունքների հրաշագործությամբ, համբերը պիտի խոսեն, խուլերը պիտի լսեն, հիվանդները պիտի սալաքինվեն»: 2000 դարակազմիկ թվականի սեմին և նախամուտքին Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի այսօրվա արարողությունը մեզ համար այլ իմաստ և խորհուրդ է պարունակում: Մենք ունենում ենք այն վստահությունը, որ նոր հազարամյան սշխարհի ողջ ժողովուրդների համար պիտի լինի խաղաղության, օրհնության, եղբայրական սիրո մի շրջան: Հետևաբար մեր հոգին լցվում է նորովի հույսով ու հավատով»:

Այա, «Սիոնի որդիք» մեղեդու երգեցողության ներքո մասնատուփը դուրս բերվեց թանգարանից և փարվեց Ս. Կաթարինե եկեղեցի:

Ս. ԿԱՏԱՐԻՆԵ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՎԵՐԱՍՐԲԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԵՎ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ

Ժամը 11.45 էր...

Պատարագչի Հայրապետական զգեստավորումով Գաբրիել Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը փաճարի առջև դիմավորեց Նորին Սրբություն Ալեքսի Բ-ին: 11.00-ին գանգերի տոնական դողանքով ազդարարվեց արարողության սկիզբը: Հանդիսապետն էր Վեհափառ Հայրապետը՝ առնթրեռակա ունենալով Գերշ. Տ. Խաժակ արքեպս. Պարսամյանին և Գերշ. Տ. Վաչե արքեպս. Հովսեփյանին: Տաճարը լեցուն էր հավատացյալների բազմությամբ: Արյանում տեղ էին գրավել Նորին Սրբություն Ալեքսի Բ Պատրիարքը, նահանգապետ Վլադիմիր Ցակովկը, ՌԴ-ում ՂԿ արտա-

կարգ և լիազոր դեպքեր Մուրեն Մահակյանը, Պետերբուրգում ՆՏ հյուպատոս Ռուբեն Հակոբյանը և ՆՏ պաշտոնատար այլ անձինք, մշակութային, հասարակական շրջանակների ներկայացուցիչներ:

Հընթաց սրբազան արարողության, Նորին Սրբություն Ռուսիո Պապրիարքը Ս. Խորան բարձրացավ: Եղբայրական աղոթակցությամբ երկու Հովվապետները կատարեցին խաչքարի օծումը, որը գեղեղված էր Խորանի հյուսիսային պարի մեջ: Հավարտ արարողության, շնորհավորանքի իր ջերմ խոսքը հղեց Վեհափառ Հայրապետին և հավատացյալ ներկաներին Ալեքսի Պապրիարքը՝ անկեղծորեն խոստովանելով. «Մենք լցված ենք ուրախությամբ Մեր հայ եղբայրների հոգևոր խնդության այս առիթով, քանզի փառաբեր օծման արարողությունը վերազգային, համաքրիստոնեական իրադարձություն է՝ կոչված հավատքի նորոգություն բերելու մեր եղբայր հայ ժողովրդի հավատացյալ հոյին»:

Խոսքի ավարտին Ռուս Պապրիարքը Ս. Կապարինեն եկեղեցուն նվիրեց Տերունական սրբապարկեր:

Այալ ներկա հավատացյալներին հոգևոր ուրախության Իր պարգամը փոխանցեց Վեհափառ Հայրապետը:

««Ի վերայ վիմի հաւատոյ շինեցեր զքո սուրբ գեկեղեցի. զսա պահեա ի խաղաղութեան...»:

Միրելի բարեպաշտ ժողովուրդ.

Հավատքի և քրիստոնեական եղբայրական սիրո հաղթության խորհրդով է բացվել առավոտը Մանկո Պետերբուրգի երկնքում՝ լի երկնառաք օրհնությամբ, խնդությամբ ու բերկրանքով: Օրհնյալ է Աստված, որ արժանացնում է Մեզ շնորհին՝ որպես Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, ռուսաց փառքի պանծալի քաղաքում կատարելու Ս. Կապարինեն հայկական եկեղեցու օծումն ու վերաբացումը: Մեր հոգին պարուրող միսթարությունն ու երջանկությունը բազմապարկ է այսօր, քանզի ի Զրիստոս Մեր սիրեցյալ եղբայր, Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու հովվապետ Ալեքսի Երկրորդ Սրբազան Պապրիարքը աղոթակից է Մեզ հնամյա և նորաշուք այս կամարների ներքո և մասնակից՝ հանդիսության ուրախությանը: Եղբայրական անկեղծ սիրով ենք ողջունում և հանուն մեր հավատացյալ ժողովրդի խորազգաց գոհունակությունը հայտնում Նորին Սրբություն Ալեքսի Բ Համայն Ռուսիո Սրբազան Պապրիարքին: Գոհություն և փառք Բարձրյալին, որ սրբալույս մի փառաբեր ևս Հայ և Ռուս ավանդական Եկեղեցիների երկու Հայրապետների օրհնությամբ, քրիստոսասեր Մեր զավակների փառաբանական աղոթքով արքայության իր դռներն է բացում հավատացյալների առջև՝ դեպի երկինք բարձրացնելու նրանց հայցը՝ առ Աստված:

Միրելիներ. Լուստ խորան Տաճարի վերաբացման խնդությամբ լի այս օրը նշանավորվում է նաև հայ և ռուս ժողովուրդների՝ ժամանակ ու փորձություններ հաղթահարած բարեկամության մի նոր խորհրդանիշի՝ քանդակագործ խաչքարի գեղեղունով Սուրբ Կապարինեն շքեղագործ եկեղեցում, որի կենսաբար գոյությամբ օրհնու-

թյուն է բերվելու սրբազան Ռուսիո հյուրընկալ հողին և նրա շինությանն ու բարգավաճմանը լծված հայ և ռուս քրիստոսասեր ժողովուրդների հավատավոր զավակներին:

Բերկրաշատ այս առիթով Մեր ջերմ ողջույններն ու գնահատանքն ենք բերում և հանուն Կոնստանդնուպոլսի հայոց համայնքի մեր խորին շնորհակալությունն ենք հայտնում Մանկյո Պերերբուրգի մարզի նահանգապետ, մեծարգո պրն Յակովլևին, Մանկյո Պերերբուրգի քաղաքային պալատի իշխանություններին՝ հայոց ավելի քան 200-ամյա եկեղեցին վանքապարկան կալվածների որոշ մասով վերստին հայկական համայնքին փոամադրելու և նրա նորոգությանն ըստ ամենայնի օժանդակելու համար:

Հայրապետիս սիրտը առեցուն է մխիթարության ուրախությամբ, քանզի Մանկյո Պերերբուրգյան խնդությունն այսօր իր արձագանքն է գտել ՀՄՆ-ից, Վրաստանից, Սիրիայից, Լատվիայից, Մոսկվայից և Ռուսաստանի այլ քաղաքներից ժամանած հայորդյաց հոգիներում:

Հայրապետական սիրով ու գործով, մասնավոր գնահատանքով Մեր օրհնությունն ենք հղում Մանկյո Պերերբուրգի հայ համայնքի հոգևոր հովիվ, Ղզեշնորհ Տ. Եզրաս աբեղա Ներսիսյանին, Եկեղեցական Խորհրդի պատվարժան անդամներին և համայնքի ողջ հայությանը, որ համախումբ Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցու շուրջ, Գերաշնորհ Տ. Տիրան արքեպիսկոպոս Կյուրեղյանի առաջնորդությամբ, նվիրյալ ու քաջեռանդ իրենց հովվի հետ միասնական ջանքերով պայծառ են պահում հավարքի լույսը, հայաբույր ոգով ու սիրո աշխույժով լցնում հայ կյանքը Հայրենիքից հեռու՝ Նևայի ափերին:

Հավարքի անսասան վեմ առաքելահաստատ Հայոց Եկեղեցին հայ հոգու ծննդավայրն ու պարվարն է, փրկության փառանք, որ Ավետարանի լույսով և հայրենի ավանդներով սնում, նորոգում ու գորացնում է ազգային մեր կյանքը, կերպում միության մեր Տաճարը:

Սուրբ Կաթարինն եկեղեցու վերաբացման հիշարժան այս օրը և ընդհանրապես Մանկյո Պերերբուրգի հայ համայնքի հոգևոր ու ազգային կյանքի վերաթնությունը Մեր միտքը ակամայից փառում են դեպի հայ-ռուս հարաբերությունների բոլոր զարգացման վաղեմի այն ժամանակները, երբ հայությունը Ռուսաստանի օգնությամբ Հայաստանի ազատագրության հույսեր էր փայփայում, երբ Ռուսաց օրհնյալ հողում, առաջնորդությամբ Հովսեփ արքեպիսկոպոս Արղությանի, ձևավորվեց Հայ Եկեղեցու թեմերից մեկը և բարեհաճությամբ Եկապրեթինա Երկրորդ մեծ կայսրուհու՝ Ռուսաստանի հայկական գաղթօջախներում՝ մայրաքաղաք Մանկյո Պերերբուրգում, Մոսկվայում, Նոր Նախիջևանում կառուցվեցին հայկական եկեղեցիներ: Ահա այդ ոգեշունչ և հուսառատ օրերին մայրաքաղաքի հայության, մասնավորապես հայ մեծահարուստ, հասարակական-պետական գործիչ Հովհաննես Լազարյանի նվիրավորություններով կառուցվեց նաև Սուրբ Կաթարինն եկեղեցին:

Այս և պատմական նախորդ ու հետագա ժամանակներում լայնարձակ և հյուրընկալ Ռուսաց երկրում հանգրվանած հայորդիք ամբողջանվեր ու հավատարմությամբ ծառայել են իրենց նոր Հայրենիքին, որպես ազնիվ քաղաքացիներ մասնակցություն բերել Ռուսիո հառաքական կյանքին, փառք բերել նրա մեծապանծ գեներին, համբավ՝ գիտությամբ, հարստացրել տնտեսությունն ու համամարդկային հնչողությամբ քրիստոնեաշունչ մշակույթը:

Այսօր Մանկա Պետերբուրգի հայ համայնքը շարունակում ու արգաստանդում է հայ և ռուս ժողովուրդների՝ քրիստոնեական եղբայրության հիմքի վրա կառուցված ավանդական հարաբերությունները, որոնք առավել ամրապինդ են մեր երկու պետությունների և մեր Եկեղեցիների բարեկամությամբ ու համագործակցությամբ: Փոխադարձ համակրանքի ու վստահության նոր հիմքով Մանկա Պետերբուրգում այսօր գործում է հայկական ներկայացուցչությունը: Մենք ակտիվառեն ենք, թե ինչպես վերջին մի քանի տարիների ընթացքում Վասիլյան կղզում վերանորոգվեց Սուրբ Հարություն հայոց եկեղեցին, համայնքում կյանքի կոչվեցին կիրակնօրյա դարոցը, «Հավատամբ» պարբերականը, բժշկական բարեգործական կենտրոնը, Եկեղեցասիրաց երիտասարդական միությունը, գործարկվեց հացի և հրուշակեղենի փուռը: Ահավասիկ, այսօր Նևսկի հանրահայտ պողոտայում նոր շուք է առել Սուրբ Կապարիկն եկեղեցին: Այս ամենը խոսում վկայությունն է հայ և ռուս ժողովուրդների եղբայրության, նաև արգասիքը բարեհույս այն բարեփոխումների, որ ապրում է Ռուսաստանի ինքնիշխան Դաշնությունը: Արդարև, իրենց նորօրյա կյանքը եռկնապուր հույսով, Միրով ու Հավաքքով իմաստավորող մեր ժողովուրդները պիտի ընթանան դեպի խաղաղության ու բարօրության հանգրվան: Հավատում ենք, որ քրիստոնեական արժեքների կենսավորումով պիտի բացվի ու նշանավորվի երրորդ հազարամյակը մարդկության կյանքի:

Սուրբ Կապարիկն եկեղեցու վերաբացման երջանիկ այս առիթով համայն հայության Սրբություն Սրբոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի օրհնությունն ենք բերում Ձեզ բոլորիդ և Մեր լավագույն բարեմաղթանքները:

Թող նորաբաց հայոց եկեղեցին Աստծո օրհնությունն ու լույսը առաքացնի Ռուսաց հողում և Մանկա Պետերբուրգի հայ համայնքում: Թող Աստծո Մեղը միշտ շաղկապող լինի մեզ միմյանց, գորացնի մեզ և առաջնորդի՝ ի պայծառություն Իր Սուրբ Եկեղեցու, ի բարօրություն անկախ մեր պետությունների ու իրենց նոր կյանքը կերպող մեր ժողովուրդների:

Սրբագործման լուսառապ այս օրը Սուրբ Կապարիկն եկեղեցուն ենք ընծայում մյուստնաթափ այս աղափնին՝ աղոթքով առ Աստված, որ Սրբալույս Մյուստնը առաք օրհնություն բերի Մանկա Պետերբուրգի հայ համայնքին:

Սուրբ Կապարիկն եկեղեցու վերաբարեգործման առիթով ուրախ ենք ի Ջրիստոս Մեր սիրելի եղբորը՝ Ալեքսի Բ Պատրիարքին նվիրել արծաթյա այս խաչը՝ որպես մեր երկու ժողովուրդների և Եկեղեցիների եղբայրության վկայություն:

ԵՐԿՈՒ ՀՈՎԿԱԴԵՏԵՐԸ Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՆԱՀԱՆԳԱԴԵՏԻ ՆԵՏ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԱԳՍԵՐՈՎ ԱՏԱՀԱԳ...

«Շնորհք, սէր և խաղաղութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ մեզ և լամենստեան. ամէն»»:

Խոսքի ավարտին Նորին Սրբությունը Ալեքսի Պատրիարքին ընծայեց արծաթյա զարդահախշ բաժան, իսկ Ս. Կատարինն եկեղեցուն՝ արծաթյա սկիւի:

Հավատար Ս. Պատարարագի կառավարական հյուրաստանը՝ «Կա Դվա»-ում, տրվեց հանդիսավոր ճաշերույթ, որի ընթացքում հնչեցին շնորհավորանքներ, բարեմաղթանաց բազմաթիվ խանդավառ ելույթներ և կատարվեց նվերների փոխանակում: Ալեքսի Պատրիարքը Վեհափառ Հայրապետին նվիրեց Ռուս Պատրիարքների պատկերներով մեդալիոնների զեղեցիկ մի հավաքածու, իսկ Հայոց Հայրապետը Ռուս Պատրիարքին ընծայեց հայ վարպետի ձեռքով պատրաստված զեղեցիկ խոշորացույց՝ ներսում քանդակված նորին զարդանկարով:

ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ, ՀՈՒՒՍ 13

Առավոտյան ժամը 11.00-ին Նորին Սրբությունը Իր շքախմբի և մարզային բարձրաստիճան պաշտոնյաների ուղեկցությամբ այցելեց Պիսկարկյան գերեզմանատուն՝ հարգանքի փութք մատուցելու Հայրենական Մեծ պատերազմում զոհված զինվորների հիշատակին: Հուշանոթողին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից ծաղկեստակ զետիղվեց:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը հյուրընկալվեց Վլադիմիր Յակովլևի կողմից՝ նախահապետարանում: Մուտքի սռջև Վեհափառ Հայրապետին դիմավորեց նախահապետը՝ ողջ աշխատակազմով: Ընդարձակ սրտիւում Հայոց Հայրապետը ողջույնի և բարեմաղթանաց խոսք փոխանակեց նախահապետի հետ: Այա, ի դիմաց նախահապետի՝ Պետերբուրգի հայության նկատմամբ դրսևորած ջերմ վերաբերմունքի և ընդառաջող ոգու, Նորին Սրբությունը Վլադիմիր Յակովլևին պարգևաբաշխեց «Ս. Ներսես Շնորհալի» շքանշանը: Հանդիպումը կրում էր հայ և ռուս ժողովուրդների հարաբերության ջերմ կնիքը, իսկ երկուստեք անթաքայց ուրախությունը հավաստումն էր այն իրողության, որ Ս. Կատարինն եկեղեցու օծումը նշանակալից իրադարձություն էր ողջ քաղաքի համար:

Օրվա կարևոր երկրորդ հանգրվանը հանդիպումն էր հայ համայնքի հետ: Համայնքի հոգևոր հովիվ Տ. Եզրաս արեղա Ներսիսյանի հրավերով հանդիպման էր եկել Մանկտ Պետերբուրգի հայոց համայնքի սերուցօր, որը հնարավոր ամեն ինչով սեփական նպաստն էր բերել հայության համափութման և Ս. Հարություն ու Ս. Կատարինն եկեղեցիների բարեզարդմանը: Հանդիպման ընթացքում, ընդառաջելով հոգևոր հովիվի խնդրանքին, համայնքի շուրջ վեց տասնյակ անդամների շնորհվեց Հայրապետական Օրհնության գիր՝ ի գնահատություն եկեղեցաշէն նվիրյալ գործունեության:

ՈՒՐԱԿԱԹ, ՀՈՒՆԻՍ 14

Վերջին օրն էր Սանկր Պեքերբուրգյան փոնախմբությանը: Նյութերից շարքերն արդեն մեկնել էին:

Վեհափառ Հայրապետը առավոտյան այցելեց Ս. Հարություն եկեղեցի՝ ուխտի աղոթք շրթներին, ապա մուտք գործեց Հովվապետն, որպեսզի տեղի ունեցավ Սանկր Պեքերբուրգի հայ նկարիչների ցուցահանդեսի բացումը:

Երեկոյան Վեհափառ Հայրապետը Հրմիրաժում էր ...

Հայ և ռուս արվեստասեր պաշտպանելի հասարակայնությունը Նորին Սրբության հետ ներկա էր համերգ-երեկույթին, որի ընթացքում հայ շնորհալի դիրիժոր Տիգրան Սարգսյանի ձեռքերի տառնում շարժումներին ներդաշնակ՝ Հրմիրաժի լարային նվագախումբը ներկաներին մատուցում էր դասական երաժշտության ընտիր նմուշներ:

Համերգի ավարտին Հրմիրաժի ընդունելությանը սրահում Վեհափառ Հայրապետին աջհամբույրի եկան հայ համայնքի անդամները:

Նորին Սրբության կողքին էր Հրմիրաժի փնօրեն Միխայիլ Պիտրովսկին՝ ազգությամբ հայ մոր հետ, որի աչքերին ուրախության արցունքներ կային:

ՄԵԿՆՈՒՄ

Հաջորդ օրը, շաբաթ, 13 հուլիսի, Վեհափառ Հայրապետը «Պուկովո 1» օդանավակայանից վերադարձավ Հայաստան, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին:

Ինչպես միշտ, Տաճարի առջև Նորին Սրբությանը դիմավորեցին Մայրավանքի միաբանները, և թափորը հանդիսաբայլ, զանգակների ուրախ դողանջների ներքո մուտք գործեց Տաճար: Լուսարարապետ, Գերշ. Տ. Հուսիկ արքեպս. Սանթուրյանի բարիգալստյան խոսքից հետո Վեհափառ Հայրապետը հոգևոր և հավատացելոց դասին հղեց Իր պատգամը՝ կիսելով Պեքերբուրգյան օրերի փառավորությունները և ներկաներին խանդավառելով նույն ուրախությամբ: